

Landschappelijk

Struweelheggen nabij Nisse, Zeeland.

Contributie voor het jaar 2010

Betaalt u uw contributie (nog) niet per machtiging, dan ontvangt u bij deze *Landschappelijk* een acceptgirokaart voor uw contributie voor 2010. Verder vindt u ook een machtigingskaart bijgevoegd. Door deze te gebruiken in plaats van de acceptgiro profiteert u van het gemak van het automatisch betalen en helpt u tevens mee onze administratiekosten te verlagen, waardoor meer geld direct

aan het landschap ten goede komt. Wij verzoeken u de acceptgiro- of machtigingskaart te gebruiken voor de betaling van uw jaarlijkse bijdrage.

Als u pas onlangs lid bent geworden, is het mogelijk dat u geen acceptgiro- en machtigingskaart aantreft. U krijgt deze dan afzonderlijk toegestuurd. Misschien heeft u ze inmiddels al ontvangen.

Verfraaiing entree Nationaal Landschap De Gelderse Poort

De Vereniging Nederlands Cultuurlandschap (VNC) is overal langs de randen van het Nationaal Landschap De Gelderse Poort begonnen het landschap te restaureren of opnieuw aan te kleden. De VNC wil dat werk de komende jaren naar andere Nationale Landschappen uitbreiden, zodat je voortaan meteen merkt dat je een Nationaal Landschap bent binnengegaan. Een Nationaal Landschap behoort immers mooier te zijn dan het gebied dat erbuiten ligt.

De Vereniging Nederlands Cultuurlandschap vindt de Nationale Landschappen te waardevol om ze stilletjes aan te zien verdwijnen onder een berg titels en complimenten, die niets om het lijf hebben.

verder lezen op volgende pagina

Zo zijn afgelopen winter in opdracht van de heer Vrijmoet, eigenaar van landgoed De Uilenput in Berg en Dal, de heggen die enkele jaren geleden zijn geplant, op ambachtelijke wijze gevlochten en gelegd. De heer Vrijmoet had ook buurtbewoners uitgenodigd de VNC-vlechters mee te helpen de heggen te

vlechten. Vele mensen hebben hier enthousiast gehoor aan gegeven en al doende het heggenvlechten onder de knie gekregen.

Ook op andere locaties langs de Meerwijkse laan in Berg en Dal zullen de komende jaren landschapverfraaiende houtwallen worden

aangelegd en heggen worden aangeplant. Vorig jaar al werden op twee andere locaties aan de rand van het Nationaal Landschap eeuwenoude terrasranden hersteld en ingeplant door de VNC. Daarnaast is er ook een nieuwe heg aangeplant door de VNC in samenwerking met de gemeente Groesbeek.

De Gouden Mispel 2009

De Gouden Mispel is dit keer gewonnen door Ger van den Oetelaar (wethouder te Boxtel, links), Alexander Rinnooy Kan (voorzitter Taskforce Financiering Landschap, midden) en dhr. De Beaufort namens Landgoed Beekzicht (gemeente Voorst, rechts).

In een prachtige ambiance op Jachtslot De Mookerheide in Molenhoek overhandigde de directeur van de VNC de mispel, vergezeld van een oorkonde, aan Landgoed Beekzicht vanwege het in ere herstellen van een natuur- en cultuurrijk hagenlandschap met behulp van ambachtelijke beheermethoden. Ger van den Oetelaar ontving deze prijs voor zijn tomeloze inzet, draagvlakvergroting en bestuurlijke daadkracht ten behoeve van behoud, herstel en duurzame financiering van

landschappelijke verfraaiing van Nationaal Landschap De Meierij. Alexander Rinnooy Kan kreeg deze prijs vanwege zijn betrokkenheid bij het Nederlandse cultuurlandschap in woord en daad en vanwege zijn visie op landschapsbehoud en -ontwikkeling. In deze visie dragen overheden de verantwoordelijkheid financieringsarrangementen te ontwikkelen die eigenaren en beheerders van het landelijke gebied in staat stellen (extra) landschapszorg voor hun rekening te nemen.

Bennie Jolink en Maarten van Rossem, beiden ambassadeur van de VNC, gaven een spetterend optreden weg. Maarten van Rossem sprak op zijn kenmerkende wijze over de definitie van de begrippen 'mooi' en 'lelijk' en over de eeuwigdurende tweestrijd daartussen.

Bennie Jolink en zijn collega Wilm Tolkamp vervoerden de zaal met heerlijke bluesnummers en ballads en zeer spitsvondige teksten.

Zorgeloos SNL-subsidies aanvragen via de Landschapswacht

Dankzij uw royale giften aan de Kerstactie van 2009 (maar liefst € 17.200,- !) kan de Landschapswacht van de VNC ook in 2010 verder met het opsporen en herstellen van vervallen waardevolle landschapselementen bij particulieren. De Landschapswacht boekt met zijn werkwijze consequent en zichtbaar resultaat, wat hard nodig is om gemeentes, provincies, maar ook de politiek in Den Haag betrokken te houden. Meer dan de helft van de erfgoedwaardige landschapselementen verkeert inmiddels in een zo slechte staat, dat slechts een rijtje bomen nog herinnert aan een houtwal van weleer, en wat laatste struiken de plek van een eeuwenoude haag markeren. Onze handen jeuken om zoveel mogelijk elementen er weer bovenop te helpen.

Daarnaast heeft de Landschapswacht van de VNC de afgelopen jaren de kennis en vaardigheid ontwikkeld om slim gebruik te maken van beschikbare subsidies. Ook u als lid van de VNC kunt helpen met die noodzakelijke opknapbeurten van het landschap! Bent u eigenaar van een of meerdere landschapselementen? Dan kunt u het herstel en onderhoud daarvan zorgeloos regelen via de Landschapswacht van de VNC. Mede dankzij onze expertise heeft een aanvraag bij SNL (Subsidieregeling Natuur- en Landschapsbeheer) voor landeigenaren via de Landschapswacht voor u de volgende voordelen:

1. zorgeloze aanvraag dankzij grondige expertise van landschapselementen en subsidieregeling
2. geen afrekening van beheerresultaat van landschapselementen
3. geen administratieve lasten
4. kwaliteitsborging en minder controles
5. uitkomsten controles zijn voor rekening van de Stichting De Landschapswacht
6. daadwerkelijk beheer is eenvoudig te organiseren via Stichting De Landschapswacht
7. na zes jaar gewaarborgde mogelijkheid voor verlenging subsidie

Situatie nu: soms herinnert slechts een rijtje bomen aan een houtwal van weleer.

Middels een eenvoudige bruikleenovereenkomst tussen u en de Landschapswacht is gewaarborgd dat u zes jaar lang jaarlijks de beheersubsidies via de Landschapswacht ontvangt. U kunt ook direct het herstel en beheer van uw landschapselementen via de Landschapswacht regelen.

Kortom, het aanvragen via de Stichting De Landschapswacht biedt u veel voordelen. Bovendien is de Stichting De Landschapswacht niet btw-plichtig. Voor het opstellen en indienen vragen wij een tegemoetkoming van 3 procent van het totale subsidiebedrag.

Voor informatie kunt u, ook wanneer u nieuwe landschapselementen wilt aanleggen, contact opnemen met:

Ir. B. (Bart) Dingemans
Vereniging Nederlands Cultuurlandschap
bdingemans@nederlandscultuurlandschap.nl
(06) 46 59 31 42 of (024) 684 22 94

Toekomstsituatie? Zoals de Landschapswacht het herstel voor ogen heeft (computer-animatie).

Zondag 14 maart was het 5^e Nationaal Kampioenschap Maasheggenvlechten in Oeffelt, gemeente Boxmeer. Het kampioenschap, georganiseerd door Stichting heg en landschap, in samenwerking met Staatsbosbeheer en IVN de Maasvallei, is een groots en ontroerend schouwspel: uniek in Nederland op het gebied van cultuurlandschap.

5^e Nationaal Kampioenschap

*Middeleeuws paviljoen
VNC groot succes*

◀ Midden op het wedstrijdterrein stond de VNC met een eigen paviljoen. Het thema van het paviljoen plaatste de eeuwenoude Maasheggen in de tijd van de gebroeders van Limburg. Deze beroemde miniatuurschilders uit de Middeleeuwen gebruikten schijnbaar terloopse duidingen van cultuurlandschap met knotbomen en vlechtheggen in menig schilderwerk.

Binnen en rond de pagodetent waren diverse figuranten uit de schilderijen van de Gebroeders van Limburg aanwezig; middeleeuwse jonkvrouwen, edelmannen, arbeiders en een ossenkar met echte os. Twee minstrelspeelden eeuwenoude instrumenten. ▼

28 teams namen een stuk heg onder handen. Onder het oog van het publiek en de jury streden ze om de de wisseltrofee, de Gouden Hiep. De winnaars van de Gouden Hiep 2010: het team van de broers Marius, Toon en Paul Grutters. ▼

Directeur Jaap Dirkmaat leidde de gasten van het paviljoen van de VNC langs de heggenvlechters en festiviteiten. ▼

Maasheggen vlechtten

▲ ▼ Ook waren er vlechtters uit andere streken en landen die hun eigen stijl lieten zien. ▲ ▼

In het paviljoen exposeerde kunstenaar Madeleine Jansen met haar hedendaagse landschapskunst uit het Maasheggengebied zelf. ►

◀ Gedeputeerde van Heugten van Noord-Brabant reikte de prijzen uit, en beloofde volgend jaar ook aanwezig te zijn, maar dan als deelnemer!

▼ De VNC had in haar feestelijke paviljoen voor haar leden en relaties gezorgd voor streekeigen eten en drinken. ▼

Deltaplan voor het landschap

Eerste plantactie voorbeeldgebied Deltaplan Moerenburg Heukelom!

In december was er grote publieke belangstelling voor de eerste plantactie van het voorbeeldgebied Deltaplan Moerenburg Heukelom. Het begin van de verfraaiing van een gebied van vijfhonderd tot duizend hectare onder de rook van Tilburg met bijna vijftig kilometer landschapselementen en dertien kilometer recreatieve routes.

Vele mensen waren getuige van de planting van de eerste bomen voor het Deltaplan voor het landschap. Een symbolische plantactie, onder meer doordat er vorst in de grond zat. In 2010 worden meer landschapselementen aangelegd in netwerken; dan worden ook formeel contracten gesloten. Voorzitter Ger van den Oetelaar: 'Het is een bijzondere dag vandaag. We gaan als eerste voorbeeldgebied in Nederland planten! Met het Deltaplan voor het landschap willen we het landschap van Moerenburg en Heukelom verfraaien en beter toegankelijk maken voor recreanten. En dit gebaseerd op een concurrerende vergoedingen voor boeren.'

Lokale politiek weinig oog voor kwaliteit landschap

De VNC heeft in de aanloop naar de gemeenteraadsverkiezingen 22 gemeenten, 48 verschillende politieke partijen en 136 verkiezingsprogramma's onder de loep genomen en een analyse gemaakt van hun ambities en kansen als het gaat om opwaardering van ons landschap en een duurzame economie. Het rapport kunt u vinden op onze website: www.nederlands-cultuurlandschap.nl

De Vereniging Nederlands Cultuurlandschap heeft geen politieke bindingen en brengt geen stemadvies uit. Wel wil zij als belangenbehartiger van het cultuurlandschap stemgerechtigden inzicht verschaffen in de groene ambities van lokale partijen.

In de nieuwe verkiezingsperiode moet volgens de VNC een frisse wind gaan waaien en moet gezocht worden naar concrete landschapsherstelprojecten en investeringskansen. Hiervoor roept de vereniging toekomstige colleges op landschapsfondsen op te richten en te werken met zogenoemde 'groen-blauwe' diensten.

Schoonheid een

In het voorjaar komt de VNC met het waagstuk 'Nederland van de Kaart'.

*Er is lang aan gewerkt en veel tijd is besteed aan de motivering van de criteria die gebruikt zijn bij de verwaardiging van de Kaart. Ons boek **Nederland weer mooi** en het **Delta-plan** hebben geleid tot veel 'mooi'-plannen bij ministeries en de twaalf provincies. Maar vervolgens lijkt er geen duidelijke ambitie te bestaan: het is niet duidelijk 'wat mooi is' en 'wat mooi moet worden'.*

Volgens onderzoeken die uitgevoerd zijn in opdracht van het ministerie van Landbouw, Natuur en Voedselkwaliteit geven de burgers ons landschap gemiddeld een 7,3. Het kabinet wil daar een 8 van maken. Maar met een bezuinigingsplan van 35 miljard per jaar lijkt de wens om van een 7,3 een 8 te maken een luxe-probleem. Zolang onderwijs, zorg en vele andere zaken van gewicht niet gevrijwaard zijn van de grootscheepse bezuinigingen om het begrotingstekort terug te dringen, wordt een landschap met een 7,3 niet beschouwd als zorgenkindje.

Nou is het zo dat ik een auto een 7,5, een 8 of een 10 zou kunnen geven; althans, op grond van zijn uiterlijke verschijningsvorm. Maar ik heb geen verstand van auto's en zou dan ook niet weten hoe het zit met veiligheid, wegligging, snelheid en dergelijke. En ik heb ook geen verstand van wegen. Ik kan het asfalt nog zo mooi vinden, maar of een weg deugdelijk aangelegd is, weet ik niet; daar gaan deskundigen over, die met soorten asfalt, draagkracht, boogstralen en nog veel meer zaken rekening houden wanneer zij een weg aanleggen. Als ik in een ziekenhuis terechtkom, is het maar goed dat ik niet op grond van kleur en vorm mijn medicijnen kan kiezen; artsen bepalen dat op grond van werkbare stoffen tegen de kwaal waaraan ik leid. Ik zou niet graag op een vredesmissie gestuurd worden met materieel dat door de Nederlanders is uitgezocht; ook daar gaan deskundigen over.

toegangsbewijs

2010

ook geldig voor eventuele gezinsleden
of voor drie introducés

Openingstijden: iedere woensdag en zondag
(feestdagen uitgezonderd) van 10.00 uur tot 17.00 uur.

VERENIGING NEDERLANDS CULTUURLANDSCHAP
INFORMATIECENTRUM

probaat middel tegen lelijkheid

Kortom: wat is die 7,3 van de Nederlandse burger waard als men louter en alleen tot dat cijfer is gekomen op basis van persoonlijke gevoelens en voorkeuren die mensen hebben ten aanzien van landschap?

Als je niet weet hoe het landschap in het verleden was en hoe het zou kunnen zijn, en als je alleen afgaat op hoe het nu is, bestaat het risico dat je iets wat slechts een zwakke afspiegeling is van wat het ooit was of zou kunnen zijn, al mooi vindt.

Veel mensen roemen ons landschap omdat het de mogelijkheid biedt 'ver van je af te kijken', of vanwege 'de strakke zakelijke inrichting'. Maar een bijna even grote groep beklaagt zich over de verrommeling, de horizonvervuiling en het feit dat Nederland zo vol is, of in ieder geval vol oogt. Je kunt nergens meer de stilte, de nacht of echte natuur ervaren. Andere landen hebben bergen en heuvels om veel lelijkheid achter te verbergen, waardoor je je in de dalen ver verwijderd kunt voelen van de hectiek van steden en snelwegen. Nederland heeft zulke hoogteverschillen niet; ons vlakke landschap is dan ook extra kwetsbaar voor storende elementen.

Maar juist de bestudering van oude kaarten leert dat je maar op enkele plekken in Nederland echt ver van je af kon kijken. In de zeekeleigebieden van Noord-Groningen en Friesland lukte dat redelijk en in de veenweidegebieden ook, ofschoon daar lintbebouwing met knotbomen en fruitboomgaarden langs dijken en kades echt ver zicht blokkeerden.

In enkele droogmakerijen en kleipolders van Noord- en Zuid-Holland kon je relatief ver van je afkijken, maar vanuit iedere kerktoren of molen overzag je een labyrint van slootjes en vaarten en rietkragen. Heel oostelijk Nederland was een kleinschalig coulisselandschap dat ver weg kijken onmogelijk maakte.

Wat nog belangrijker is om landschap te begrijpen en te waarderen, is hoe er met eeuwigheidswaarden in zo'n landschap wordt omgesprongen. Dan gaat het om aardkundige waarden (grondwater, mineralen, bodem-

leven) en cultuurhistorische waarden (biodiversiteit en toegankelijkheid voor de mensen die ervan willen genieten). Als we die zaken mee laten wegen om mooi van lelijk te onderscheiden, dan is die 7,3 een zelfoverschatting; in plaats daarvan verdient ons landschap een vette onvoldoende. Het wordt hoog tijd voor een crisis- en herstelwet; maar dan voor ons landschap!

Lelikheden kan juist bestaan uit leegheid en stilte. Er leeft vrijwel niets, behalve bieten of maïs en grote stallen met heel veel dieren. Er is geen geschiedenis meer in de gelaagdheid van eeuwen en je kunt er nauwelijks in, al zou je willen. Lelikheden ontstaat door liefdeloos en zorgeloos omgaan met de geschiedenis, de biodiversiteit, de bodem, het grondwater en dieren die wij houden voor voedselproductie.

Schoonheid heeft te maken met volheid en leven. Met een overvloed aan wilde planten en dieren, die nu eenmaal gedijen in een rijk cultuurlandschap met een eeuwenoude gelaagde geschiedenis. De schaal van het landschap laat geen grote dierhouderij en monoculturen toe. Zo'n landschap kan

heden ten dage alleen nog bestaan als het met zorg en liefde wordt omringd.

Sommige mensen komt een hoog cijfer aanwaaien, zonder dat ze er ook maar iets voor hoeven te doen. Anderen moeten er hard voor werken, maar dan voelt het resultaat ook dubbel en dwars verdiend. Mooi landschap kost veel werk en geld, maar levert trots en eigenwaarde op. Een leeg landschap zonder geschiedenis en zonder wilde planten en dieren is als al die A-locaties langs snelwegen en als grootstedelijke hoogbouw: je ziet het overal in de wereld, het is niet uniek. En omdat het overal kan zijn, vervult het maar weinigen nog met eigenwaarde en trots. Het is inwisselbaar, saai in z'n soort.

Wie klaagt over de oprukkende lelijkheid heeft eigenlijk maar één wapen in de strijd daartegen: ongebreidelde schoonheid, met zorg en liefde aangebracht of gekoesterd. Laten we de lelijkheid buiten de deur houden en het schaarse schoon dat ons nog rest koesteren!!

Jaap Dirkmaat, directeur

Friesland: links intensieve veeteelt, grenzend aan rechts het extensieve Friese Wouden gebied. Een verschil van dag en nacht.

Algemene ledenvergadering 19 juni 2010

Als lid van de VNC willen we u van harte uitnodigen voor de jaarlijkse Algemene Ledenvergadering op 19 juni 2010. Wilt u op deze dag aanwezig zijn, dan verzoeken wij u zich hiervoor schriftelijk aan te melden. Stuur hiervoor een kaartje naar de Vereniging Nederlands Cultuurlandschap, antwoordnummer 2501, 6573 ZX Beek-Ubbergen. Een postzegel mag, maar hoeft niet.

U kunt zich ook per e-mail aanmelden:
info@nederlandscultuurlandschap.nl.

Wij zorgen dan voor toezending van de vergaderstukken en een routebeschrijving. De vergaderstukken liggen ook ter inzage op het kantoor van de Vereniging Nederlands Cultuurlandschap.

Het werk van de VNC wordt mede mogelijk gemaakt dankzij de jaarlijkse bijdrage van de Nationale Postcode Loterij.

VNC ontvangt geld van Nationale Postcode Loterij

Op donderdag 4 februari jongstleden in het Nationaal Museum Van Speelklok tot Pierement vond de jaarlijkse bijeenkomst voor de begunstigden van de Nationale Postcode Loterij plaats. Op dit feestelijke Goed Geld Gala 2010 maakte de Nationale Postcode Loterij bekend dat 75 goede doelen organisaties in totaal een bedrag van ruim 256 miljoen euro ontvangen uit de opbrengst van 2009. Als vaste beneficiënt ontving de VNC een bedrag van € 500.000,-.

Het is voor het twintigste achtereenvolgende jaar dat de Nationale Postcode Loterij een groei realiseert en dus nóg meer goede doelen organisaties kan steunen.

Week van het testament 19–24 april 2010

'Ik wil de wereld iets goeds nalaten'

Veel mensen geven wel eens iets aan het goede doel. Zo steunt u de VNC jaarlijks met uw bijdrage voor een mooi Nederland. Soms geeft u geld aan de collectant die bij u aan de deur komt of maakt u geld over aan een goed doel naar aanleiding van een actie op televisie. Maar misschien heeft u de behoefte om méér te doen voor een organisatie die u een warm hart toedraagt. Dat kan. Met een grote eenmalige gift, maar bijvoorbeeld ook in de vorm van een nalatenschap.

Deze website www.nalaten.nl is speciaal gemaakt om u te helpen als u een goed doel wilt opnemen in uw testament. En om uw vragen hierover te beantwoorden. Want, wat is nou precies een nalatenschap? Waar moet ik rekening mee houden als ik een goed doel zoals de VNC wil opnemen in mijn testament? En wie kan mij helpen als ik vragen heb?

Nadenken over een testament, en dus over een periode dat u er niet meer bent, is geen makkelijk onderwerp. Maar het is een geruststellend idee om te weten dat alles van tevoren goed geregeld is en dat u heeft nagedacht over de verdeling van uw vermogen.

Van 19 tot 24 april 2010 wordt voor de vierde keer in Nederland 'de Week van het Testament' georganiseerd. Het is een initiatief van meer dan vijftig goede doelen, waaronder de VNC, die samenwerken in de campagne 'Nalaten'. In de Week van het Testament kunt u met korting een testament laten opmaken.

Heel wat mensen denken vaak al jaren na over hun nalatenschap, maar zijn er nog niet toe gekomen om daadwerkelijk een testament te laten opstellen. Voor velen is het een aantrekkelijke overweging om daarin ook een goed doel op te nemen. Zeker nu, omdat goede doelen vrijgesteld zijn van successierecht en dus het hele bedrag ten goede komt aan het doel van hun keuze. Omdat goede doelen in toenemende mate voor de financiering van hun activiteiten afhankelijk zijn van inkomsten uit nalatenschappen, hebben de desbetreffende goededoelorganisaties het initiatief genomen om, in nauwe samenwerking met een grote groep notarissen, de Week van het Testament te organiseren.

**WEEK van het
TESTAMENT
19-24 april 2010**